

BAKOS KITTI †

Nótári Tamás: A magyar szerzői jog fejlődése.

Szeged, Lectum Kiadó, 2011.

A *Lectum Kiadó* gondozásában 2010-ben jelent meg *Nótári Tamás, habilitált egyetemi docensnek A magyar szerzői jog fejlődése* című monográfiája, amelyben a szerző a szellemi alkotások jogának egyik nagy területével, a szerzői jogtörténeti fejlődésének az elemző bemutatásával, valamint a hazai és az uniós szabályozás kibontakozási ívével foglalkozik.

A monográfiában az egyes jogintézmények nem önmagukban, hanem folyamatos és szerves fejlődés eredményeképp rajzolódnak az olvasó elé. A bevezető részt egy rövid *nemzetközi kitekintés* követi, melynek keretében az író nem pusztán az egyes szerzői jogi tárgyú *államközi egyezmények*, többek között például Berliini Uniói Egyezmény alapelveinek és főbb rendelkezéseinek a bemutatásra tér ki, hanem az *egyes országok szerzői jog területét érintő kodifikációs törekvései* (az Amerikai Egyesült Államok, Franciaország és a német területek jogfejlődése) is ismertetésre kerülnek.

A monográfia első nagy része (2–4. fejezet) a közös osztrák alapokat követően a magyar szerzői jog fejlődésének kezdeti szakaszát helyezi előtérbe, amely a XIX. század magyar törekvéseihez és fejlődéstörténetéhez kapcsolódik. Első lépcsőként a magyar jogtudomány reformtörekvései és a jogi védelem kiépítésének kezdeti kísérletei kerülnek ismertetésre, majd pedig a szerző a *Magyar Jogászegylet 1906-os vitáját* és *Balás P. Elemér* reformjavaslatait tárja az olvasó részletesen. A szerzői jogot érintő kodifikációs kísérletek hazánkban már a XIX. század közepén, a reformkor idején kibontakoztak, az író éppen ezért nagy figyelmet szentel a *Szemere Bertalan* nevéhez fűzött, a korát messzemenően meghaladó szerzői jogi tárgyú törvényjavaslat bemutatásának. Ezt követően a *Magyar Jogászegylet vitáját* egyrészt az első szerzői jogi törvény gyakorlati tapasztalatai és joghézagai, másrészt pedig a kor megváltozott követelményei (például a színpadi művek elterjedése) hívták életre. *Balás P. Elemér* javaslatai szintén nem csupán a klasszikus szerzői jogi tárgyak szabályozási feladataira terjedtek ki, hanem az új technikai vívmányoknak való megfelelést is elengedhetetlennek tartották például a mozgóképek, a fényképek és a képző- és ipar-

---

† PhD-hallgató, Szegedi Tudományegyetem, Állam- és Jogtudomány Kar

művészeti alkotások esetében. Az újítások nem csupán az oltalom alá eső műfajok vonatkozásában, hanem a felhasználás egyes esetköreire (például a rádióban való közlésre) kiterjedően is tartalmaztak vívmányokat.

A monográfia második nagy részében (5. fejezet) az egyes jogintézmények dinamikája és fejlődési íve a magyar jogfejlődés szerzői jogi törvényeinek (1884. évi XVI. törvénycikk, az 1921. évi LIV. törvénycikk, valamint az 1969. évi III. törvény) a történeti bemutatásán keresztül rajzolódik ki. A történeti áttekintés a szerzői jog teljes szabályanyagát felöleli: tematikus rendben gyűjti össze *a védelem tárgyára, alanyaira, a személyhez fűződő és a vagyoni jogok szabályozására*, valamint *a hasznosítás jogi kereteire* vonatkozó normákat. Történeti kontextusban a *szerzői jog korlátai* is nevesítésre kerülnek, és a szerző figyelmet szentel *a kapcsolódó jogok* fejlődéstörténetének, valamint *a szerzői jogok megsértéséhez fűződő jogkövetkezmények* alkalmazási lehetőségeinek is. Az író a generális rendelkezések bemutatása mellett nagy hangsúlyt fektet a *speciálisan csak az egyes műfajtákhöz* kötődő normaanyag elemzésére is.

Bár jelen recenzió nem törekedett teljességre, ennek ellenére talán mégis érzékeltetni tudja a könyv széles spektrumát, a feldolgozott témák sokrétűségét és tudományos megalapozottságát. Az olvasó egy olyan átfogó művet tarthat a kezében, amely a jogterület komplexitása ellenére rendszerben és érthetően dolgozza fel a szerzői jog fejlődéstörténetének történeti aspektusait, joganyagát és szakirodalmi háttérét is. A kiadvány közérthetősége, tagoltsága és világos szerkezete az olvasó könnyed tájékozódását segíti elő a történelmi körülmények változásában kidomborodó jogalkotási hullámok között; a szöveg tagolása és a fontosabb rendelkezések tipográfiai kiemelése is az információrengetegben történő eligazodást szolgálja. Nagy erénye a műnek, hogy egységében, folytonosságában és szerves fejlődés eredményeképpen szemléli az egyes szerzői jogi jogintézményeket, azok történeti aspektusait és változásait, valamint rávilágít a szerzői jog kialakulásának és elismertségének a társadalmi-történelmi beágyazottságára is. A szerző a jogintézmények fejlődési ívét a *hatályos szabályozással lezárva* foglalja egységes szerkezetbe, kitekintést téve az Európai Unió szerzői joghoz kapcsolódó egységesítő törekvéseire, az *európai integrációs folyamatokra*, továbbá a szerzői jog területét érintő, *irányelvi szintű szabályanyagra* is.

A monográfiában a kapcsolódó jogszabályi rendelkezések, jogtörténeti és jelenkori irodalmak is felhasználásra és feldolgozásra kerültek. A mű végén

található tekintélyes mennyiségű lábjegyzet a mű tudományos megalapozottságáról tanúskodik, amely alkalmassá teszi a monográfiát arra is, hogy a későbbiekben mélyebb kutatómunkák alapjául és kiindulópontjául szolgáljon, valamint további segítséget nyújtson az egyes szerzői jogi intézmények jogtörténeti aspektusainak a feltárásához. A korabeli szakirodalom átfogó keresztmetszete mellett a mű olvasmányos nyelvezete a mai kor embere számára közelebb hozza régi szerzői jogi törvényeink megoldásait, szabályozási technikáit és a kapcsolódó jogtörténeti tárgyú magyarázatok megállapításait is.